

GOVOR NA OTVARANJU IZLOŽBE FOTOGRAFIJA FIDES ET HONOR AUTORA DRAŽENA ZETIĆA

Dopustite mi da vas danas na dan Sv. Leopolda Bogdana Mandića pozdravim u ime HAZU i otvorim izložbu fotografija Dražena Zetića *Fides et honor* posvećene povijesti, te kulturnoj i prirodnoj baštini Boke kotorske i bokeljskih Hrvata. Meni je doista čast i zadovoljstvo to učiniti jer sam i sam Hrvat iz Boke kotorske. Na izložbi je, kako i piše u pozivnici koju je objavila Akademija, izložen i dio građe iz Arhiva HAZU vezan uz povijest i baštinu Boke kotorske.

Posebno mi je drag završetak pozivnice:

Ovu izložbu možemo promatrati kao sadržajno relevantnu i zanimljivu etnologima i kulturnim antropolozima, povjesničarima i povjesničarima umjetnosti s ciljem upoznavanja hrvatske javnosti s Bokom kotorskom (podcrtao JP).

Zašto?

U prethodnoj državi učinjen MEMORICID nad hrvatskim narodom kada su u pitanju Hrvati Boke kotorske. Zato smo mi Hrvati iz Boke koji živimo u Hrvatskoj još prije više od 30 godina sebi postavili kao cilj *povratak Hrvata Boke kotorske u svijest i savjest hrvatskih ljudi i hrvatske države*. A to je upravo ono što i govori ova završna rečenica tog poziv, zar ne?

U toj zadaći puno nam je pomagala činjenica što naši ljudi nisu znali da je Boka *ZALJEV HRVATSKIH SVETACA*. Možete zamisliti kakav je učinak na njih izazivala spoznaja da ne znaju koji je to zaljev njihovih svetaca.

A predsjednik Hrvatske bratovštine „Bokeljska mornarica 809“ Zagreb Ivo Škanata jednom je govorio o tome kako iz Boke potječu i četiri člana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (**Ivan Brkanović**, za kojega je

veliki Dmitrij Šostakovič, rekao da je najveći skladatelj među južnim Slavenima, **Karlo Radoničić**, rektor zagrebačkog sveučilišta i dekan medicinskog fakulteta u Zagrebu dvadesetih godina prošloga stoljeća, **Vladislav Brajković**, profesor Pomorskoga prava i u više navrata dekan Pravnog fakulteta u Zagrebu i ja):

*S obzirom na malobrojnost zajednice iz koje potječu, mogli bismo reći da je to pravi raritet, pa u tom smislu, kao što Boku često nazivamo Zaljevom hrvatskih svetaca, tako bismo isto mogli reći i da je **Zaljev hrvatskih akademika**.*

Kako će biti ostvarena tvrdnja JB Tita da će prije Sava poteći uzvodno nego će Hrvati dobiti državu vidjelo se osudom bl. Alojzija Stepinca kojega napadaju sve do današnjih dana. A i ti napadi su i izravno povezani s spomenutim memoricidom.

Naime, nadbiskup Alojzije Stepinac posjetio je 1941. god. Kotor da bi prisustvovao tradicionalnim svečanostima sv. Tripuna. Tada je rekao nešto što je vlastima u prethodnoj državi bio veliki krimen:

"Svaki kamen Boke kotorske dovoljno jasno kazuje visoku kulturnu razinu hrvatskog življa, ujedno je najbolji dokaz, tko je zapravo autohtoni element Boke kotorske."

Taj Stepinčev veliki krimen u toj našoj zadaći preradio sam u izreku:

U BOKI KOTORSKOJ SVAKI KAMEN GOVORI HRVATSKI.

I danas puno naših ljudi misle da je to stara hrvatska narodna izreka, kako je jednom to i rečeno na HTV-u, ili da je to zapravo rekao bl. Stepinac.

Spomenuo ju je i biskup dr. Vlado Košić u propovjedi na blagdan bl. Ozane Kotorske u Zagrebu 27. 4. 2017.:

Bl. Ozana naziva se „Kotorkom“ jer je bila iz Boke Kotorske, koji volimo zvati i „zaljevom hrvatskih svetaca“. Činjenica je da je Boka Kotorska bila

neraskidivi dio hrvatskog nacionalnog teritorija sve do dolaska komunista na vlast 1945. kada je nasilno odijeljena od matice domovine. U Boki imamo troje Hrvata, svetaca. To su: sv. Leopold Bogdan Mandić, bl. Gracije iz Mula i bl. Ozana Kotorska.

Za Boku Kotorsku akademik Josip Pečarić, koji je i sam rodom iz Boke, napisao je da u Boki svaki kamen govori hrvatski. Ipak, jer je već dugo ovaj hrvatski kraj izvan domovine, on je ostao sveden – gledajući hrvatski i katolički – na ostatke ostataka. Pa ipak, i takav, premda malen brojem velik je po svijetlom primjeru blaženika i svetaca. Mogli bismo s bl. Alojzijem Stepincem reći kako se ne može slomiti narod koji vjeruje i kako naša Hrvatska mora biti Kristova ili je neće biti.

Godinu dana ranije na Misi u Zagrebačkoj katedrali uz tijelo sv. Leopolda Bogdana biskup Košić je rekao:

Premda je sv. Leopold kao svećenik veoma kratko djelovao u Domovini, on nikada nije zatajio da je Hrvat. Kada je 1917. bjesnio rat između talijanskih i austro-ugarskih snaga, talijanska je vlada naredila da svi državljani Austro-ugarske u pograničnom području trebaju prihvatiti talijansko državljanstvo ili će biti zatočeni u južnoj Italiji. Kada su ga njegova redovnička braća nagovarala da uzme talijansko državljanstvo, jer da je to tek puka formalnost, on je odlučno odgovorio: „Ne, krv nije voda! Ne može se izdati krv!“

Nije nam samo biskup, od Hrvata koji nisu iz Boke, pomagao da razbijemo spomenuti memoricid. Spomenut ću naše književnike Stijepa Mijovića Kočana, Đura Vidmarovića (u njegovoj emisiji na Laudato TV doznalo se da je Boka i ZALJEV HRVATSKIH PJESNIKA) i bivšeg župana Dubrovačko-neretvanske županije dr. Jure Burića koji je predložio, a to je i usvojeno, da dan te županije bude po sv. Leopoldu Bogdanu Mandiću. A taj 'krivac' što je danas i Dan Dubrovačko-neretvanske županije dr. Burić je i pjesnik. Nedavno mi je poslao svoje stihove (Travanj, 2021.):

Njegovu Boku

U

Njegovom oku

Mogao si uvijek

Vidjeti

I

Znati

Bokelji su čestiti

I

Dobri Hrvati

Takve ih rodi

I

Odgoji mati

Čovječe shvati

Bokelji su stari

Ponosni Hrvati

Kao da nas dr. Burić upozorava na taj memoricid pa se i svojim stihovima bori protiv njega, zar ne?

Jedan od takvih Hrvata koji je puno učinio za Boku je i autor izložbe koju danas otvaramo Dražen Zetić. Rođen je u Gradačcu, a kao dječak morao je s obitelji napustiti rodno mjesto i cjelokupno obiteljsko imanje zbog

srpske agresije. Prošao je zbjegove i izbjegličke godine, a u prvim svojim knjigama na snažan je način opisao strahotu kroz koju su prolazila djeca izbjeglica. Član je Društva hrvatskih književnika pa je pisao i o Boki. Spomenimo i tekst o Boki: "Ključni 'kroatološki' kontrapukti jugoistočna Jadrana (Nacrtni rakursi kohezijske kulturološke baštine)"

Dražen Zetić široj javnosti predstavlja se u Boki kotorskoj 2011. godine svojom prvom izložbom fotografija pod naslovom *Verige*. Godine 2012. izlaže u Hrvatskoj kulturnoj zakladi „Hrvatsko slovo“ u Zagrebu na temu *Harna djeca Boke kotorske*. U Galeriji Svratišta Cinkuš postavlja 2014. godine izložbu fotografija *Iz vjedara mora (Zapisi o Boki)* a isti postav izlaže i 2015. godine u Galeriji „Montenegrina“ (Društvo Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb – Crnogorski dom) i u Hrvatskoj paneuropskoj uniji. Tijekom 2017. godine u Napretkovom kulturnom centru predstavlja se izložbom *Petilovrijenci*, a u Muzeju Mimara izložbom *Besjede o Boki*. Zetić je autor dvaju kratkometražnih dokumentarnih filmova: *Za jedan zub (Priča o beskućnicima)* iz 2013. i *U zaljevu svetaca* iz 2017. U Rijeci 2018. u sklopu Tripundanskih svečanosti postavlja istoimenu izložbu. A kako sam spomenuo biskupa Košića recimo i da je Zetić u općini Donji Kukuruzari u Sisačko – moslovačkoj županiji povodom Dana planeta Zemlje (22. travnja 2021.) postavio izložbu *U đerdanima kapi* namijenjenu djeci. Prvu izložbu u Hrvatskoj o potresima i uvrtačama *Krik s Banovine* postavio je 29. travnja 2021. u Napretkovom kulturnom centru u Zagrebu.

Na kraju ovu moju „priču“ o memoricidu završit ću time da je ovih dana u Zagrebu i Tivtu održan znanstveni skup *Identitet Hrvata Boke kotorske* čiji zaključci su zapravo poziv da se u Hrvatskoj učini sve da se poništi učinak tog memoricida, što je – kako je rečeno i u pozivu – svrha i ove izložbe koja je otvorena od 12. do 31. svibnja 2021.

<https://hrvatskonebo.org/2021/05/11/bastina-kultura-i-tradicija-zakljucci-znanstvenog-skupa-identitet-hrvata-boke-kotorske/>

Uvjeren sam da će svi posjetitelji uživati u njoj.
Čestite i veliko HVALA autoru Draženu Zetiću.

Na Leopoldovo 2021.

Akademik Josip Pečarić